

Komentarz dotyczy omówienia kwalifikacji wychowawców wycieczki dzieci i młodzieży. Opracowanie poparte zostało przykładowym zakresem czynności wychowawców podczas opieki wychowanków na wycieczkach szkolnych i koloniach.

Kwalifikacje wychowawców wycieczek szkolnych i kolonii

Obowiązkiem organizatorów jest zapewnienie bezpiecznych warunków wycieczki i właściwej opieki wychowawczej oraz zatrudnienie odpowiednio przygotowanej kadry pedagogicznej. Kwalifikacje wymagane od kadry pedagogicznej tj. od kierownika wycieczki i wychowawcy wycieczki określone zostały w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 stycznia 1997 r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać organizatorzy wycieczki dla dzieci i młodzieży szkolnej, a także zasad jego organizowania i nadzorowania (Dz. U. Nr 12, poz. 67, z późn. zm.) – dalej r.o.w.

Zgodnie z § 12 r.o.w.

1. Wychowawcami w różnych formach wycieczki mogą być:

- 1) nauczyciele,
- 2) studenci szkół wyższych kierunków i specjalności, których program obejmuje przygotowanie pedagogiczne, po odbyciu odpowiedniego przeszkolenia,
- 3) słuchacze kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów językowych, po odbyciu odpowiedniego przeszkolenia,
- 4) osoby posiadające zaświadczenia o ukończeniu kursu dla wychowawców kolonijnych, obejmującego program określony w załączniku nr 5 do rozporządzenia,
- 5) instruktorzy harcerscy od stopnia przewodnika włącznie,
- 6) przewodnicy turystyki kwalifikowanej oraz instruktorzy Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego,
- 7) trenerzy i instruktorzy sportowi.

2. Osoby wymienione w ust. 1 pkt 4-7, powinny spełniać następujące warunki:

- 1) mieć ukończone 18 lat życia,
 - 2) posiadać co najmniej średnie wykształcenie, z zastrzeżeniem ust. 3.
3. Warunek określony w ust. 2 pkt 2 nie dotyczy instruktorów harcerskich, o których mowa w ust. 1 pkt 5, pełniących funkcję wychowawcy w formach wycieczki prowadzonych przez organizacje harcerskie.

Powyżej zaznaczony został wyraz nauczyciel, ponieważ tylko na tym się w tym momencie skupimy. Należy zatem wyjaśnić – kim jest nauczyciel. Zgodnie z art. 3 pkt 9 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) – dalej u.s.o. nauczyciel – to wychowawca i inny pracownik pedagogiczny szkoły, placówki oraz zakładu kształcenia i placówki doskonalenia nauczycieli. Znaczenie terminu „nauczyciel” w u.s.o. zdefiniowano, tworząc błędne koło. Zapis art. 5b u.s.o. wskazuje, że to Karta Nauczyciela określa prawa i obowiązki nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek. Z zapisu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 647, z późn. zm.) – dalej KN, wynika, że ilekroć w ustawie jest mowa o nauczycielach bez bliższego

określenia – rozumie się przez to nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. Z tych zapisów wynika, że nauczycielem nie jest osoba, która legitymuje się dyplomem ukończenia studiów magisterskich na konkretnym kierunku, ale osoba która jest do tego zatrudniona w szkole bądź placówce oświatowej i może przedstawić zaświadczenie ze szkoły o swoim zatrudnieniu. Zatem osoba, która chce wyjechać na wypoczynek jako wychowawca i przedstawi organizatorowi dyplom ukończenia studiów magisterskich na konkretnym kierunku nie może podpisać umowy o pracę ponieważ nie jest nauczycielem. Podobna sytuacja występuje w przypadku emerytowanych nauczycieli, ponieważ w myśl u.s.o. i KN nie są oni nauczycielami i żeby wyjechać na wypoczynek muszą ukończyć kurs wychowawców wypoczynku. Każdy nauczyciel może jechać w czasie ferii letnich i zimowych na wypoczynek z dziećmi i młodzieżą jako wychowawca, zawierając konkretną umowę. Z niektórych postanowień r.o.w. wynika, iż głównymi formami nawiązywania stosunków prawnych dla realizacji wypoczynku dzieci i młodzieży szkolnej są: umowa o pracę lub umowa wolontariatu. Wskazują na to postanowienia zawarte w § 6 ust. 1 pkt 3, § 11 ust. 4 pkt 3, 4 i 9 oraz § 12a r.o.w.

Z przepisów r.o.w. wynika, iż z wychowawcami prowadzącymi zajęcia w ramach zorganizowanego wypoczynku dla dzieci i młodzieży, powinny zostać zawarte stosowne umowy. Jeśli nauczyciel prowadzi zajęcia nieodpłatnie – porozumienie w sprawie udzielania świadczeń wolontariatu będzie właściwą formą nawiązania stosunku prawnego między organizatorem wypoczynku a nauczycielem-wychowawcą. Podkreślić trzeba, iż zawarcie takiego porozumienia powinno odpowiadać warunkom określonym w postanowieniach art. 42–47 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności